

## LITERATURA

- BROWICZ K. & GOSTYŃSKA M. 1956. Nowe stanowiska rzadkich roślin w Polsce. – Sprawozd. Pozn. Tow. Przyj. Nauk **1**(46), 1: 75–80.
- MICHALSKA D. 1994. Zmiany we florze i szacie roślinnej w rezerwacie „Góra Zborów” w ostatnich dwudziestu latach. – Fragn. Flor. Geobot. Ser. Polonica **1**: 181 – 207.
- PAWŁOWSKI B. 1977. Szata roślinna gór polskich. – W: W. SZAFER & K. ZARZYCKI (red.), Szata roślinna Polski, **2**. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Kraków.
- PIĘKOŚ-MIRKOWA H., MIREK Z. & MIECHÓWKA A. 1996. Endemic vascular plants in the Polish Tatra Mts. – Polish Bot. Stud. **12**: 1–107.
- SENDEK A. 1977. Rośliny naczyniowe rezerwatu „Góra Zborów”. IV – Roczn. Muz. Okręgowego w Częstochowie. Przyroda **1**: 55–67.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. xii + 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZAJĄC M. 1996. Mountain vascular plants in the Polish lowlands. – Polish Bot. Stud. **11**: 1–92.
- RÓŻA KAZMIERCZAKOWA, *Instytut Ochrony Przyrody PAN, al. Mickiewicza 33, PL-31-120 Kraków, Polska; e-mail: kazmierczak@iop.krakow.pl*

Przyjęto do druku: 18.07.2002 r.

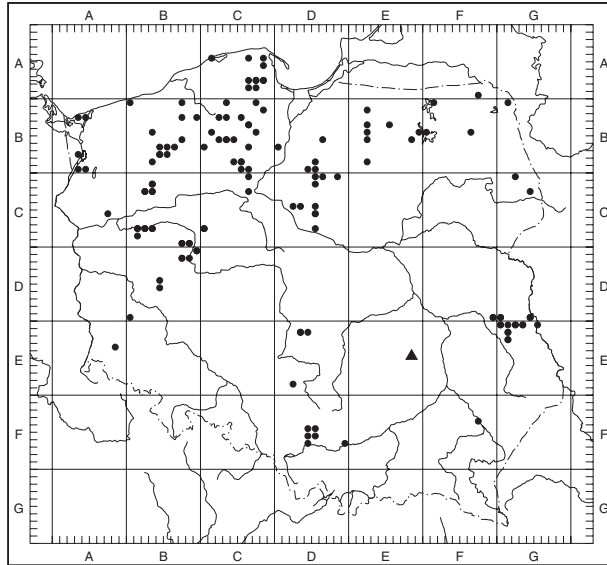
### **Stanowisko *Potamogeton praelongus* i *P. gramineus* (Potamogetonaceae) na Wyżynie Małopolskiej**

Rodzaj *Potamogeton* L. (Rdestnica), obejmuje w Polsce 19 gatunków i 8 mieszańców (ZALEWSKA-GAŁOSZ, informacja ustna). Rośliny należące do tej grupy to przede wszystkim rośliny wodne, występujące zarówno w stojących, jak i płynących wodach słodkich i słonawych (SZAFER i in. 1953).

Na Wyżynie Małopolskiej znane jest (jak dotąd) występowanie 12 taksonów należących do rodzaju *Potamogeton*, przy czym są to w większości gatunki występujące rzadko, bądź bardzo rzadko (na kilku lub kilkunastu stanowiskach). Tylko trzy spośród nich to gatunki „pospolite”, posiadające tu swoje liczne stanowiska na mniej więcej całym obszarze. Do tych należy: *Potamogeton natans* rdestnica pływająca, *P. lucens* rdestnica połyskująca oraz *P. crispus* rdestnica kędzierzawa (por. ZAJĄC & ZAJĄC 2001).

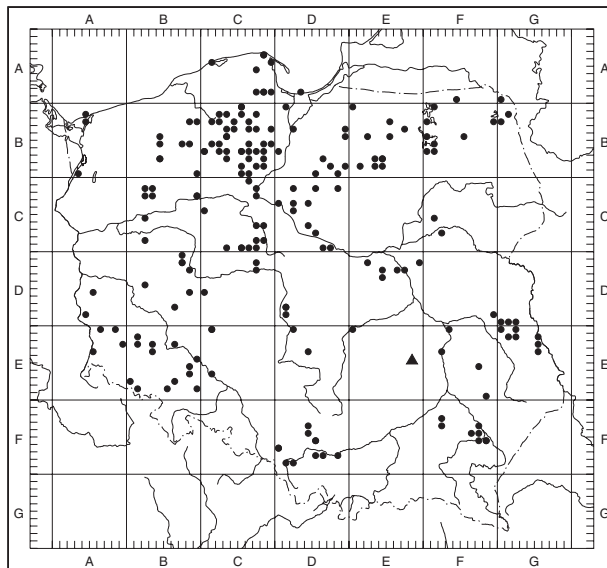
W północno-wschodniej części Wyżyny Małopolskiej w latach 2000–2001, znalezione zostało nowe stanowisko dwóch rzadkich w środkowej i południowej Polsce roślin – *Potamogeton praelongus* rdestnicy wydłużonej i *Potamogeton gramineus* rdestnicy trawiastej. Gatunki te nie były, jak dotąd, notowane na obszarze Wyżyny Małopolskiej.

*Potamogeton praelongus* Wulfen jest gatunkiem należącym do elementu cirkumborealnego (HULTÉN & FRIES 1986), posiadającym w Polsce południową granicę zwartego zasięgu ogólnego (ZALEWSKA-GAŁOSZ, npbl.). Gatunek ten występuje w wodach



**Ryc. 1.** Rozmieszczenie *Potamogeton praelongus* Wulfen w Polsce (wg ZAJĄC & ZAJĄC 2001, uzupełnione). ▲ – nowe stanowisko.

**Fig. 1.** Distribution of *Potamogeton praelongus* Wulfen in Poland (after ZAJĄC & ZAJĄC 2001, supplemented). ▲ – new station.



**Ryc. 2.** Rozmieszczenie *Potamogeton gramineus* L. w Polsce (według ZAJĄC & ZAJĄC 2001, uzupełnione). ▲ – nowe stanowisko.

**Fig. 2.** Distribution of *Potamogeton gramineus* L. in Poland (after ZAJĄC & ZAJĄC 2001, supplemented). ▲ – new station.

stojących lub wolnopłynących, głównie w północno-zachodniej części kraju. W Polsce środkowej i południowej rośnie tylko na kilku stanowiskach, zgrupowanych głównie na Wyżynie Śląskiej i Polesiu Lubelskim (Ryc. 1).

*Potamogeton gramineus* L., to gatunek cirkumborealny (HULTÉN & FRIES 1986). Występuje w wodach wolno płynących lub stojących. Najwięcej stanowisk posiada w północnej i zachodniej części Polski (Ryc. 2).

Nowoodkryte stanowisko wyżej wymienionych rdestnic, znajduje się na Przedgórzu Iłżeckim (KONDRACKI 2000), w Iłży oraz 1–1,5 km na S od Iłży, w wolno płynących wodach rzeki Iłżanki (tworzącej w tym miejscu niewielki zalew). Stanowisko to znajduje się w dwóch jednostkach siatki ATPOL: **EE48 02** i **EE48 12** (cyfry umieszczone po literach wskazujących na duży kwadrat, oznaczają odpowiednio: dwie pierwsze – numer kwadratu o boku 10 km, natomiast dwie następne numer kwadratu o boku 2,5 km, ZAJĄC 1978). W trakcie badań stwierdzono tu łącznie około 1300 osobników, rosnących w zbiorowisku ze związku *Potamion*, przy czym znacznie przeważał ilościowo *Potamogeton praelongus* (ponad 1100 osobników), rosnący tu wzdłuż całego rozlewiska.

Na stanowisku tym, w towarzystwie wyżej wymienionych gatunków, rosną m. in.: *Nymphaea alba* (48 02, 12), *Nuphar lutea* (48 02, 12), *Stratiotes aloides* (48 02, 12), *Hydrocharis morsus-ranae* (48 02, 12), *Nasturtium officinale* (48 02, 12), *Calla palustris* (48 12), *Sagittaria sagittifolia* (48 02, 12), *Cerathophyllum demersum* s. stricto (48 02), *Myriophyllum spicatum* (48 02, 12), *Hippuris vulgaris* (48 02, 12), *Spirodella polyrhiza* (48 02, 12), *Lemna minor* (48 02, 12), *L. trisulca* (48 02, 12), *Elodea canadensis* (48 02, 12), *Batrachium circinatum* (48 02), *B. trichophyllum* (48 12), *Potamogeton crispus* (48 02, 12), *P. natans* (48 02, 12) oraz *P. pectinatus* L. (48 02).

Okazy zielnikowe znalezionych i opisywanych przez autorów rdestnic, znajdują się w Zielniku Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego (KRA). Nomenklaturę wymienianych roślin naczyniowych przyjęto za MIRKIEM i in. (1995).

**Podziękowania.** Serdecznie dziękujemy Pani dr Joannie Zalewskiej-Gałosz za oznaczenie i potwierdzenie oznaczeń zebranych okazów zielnikowych rdestnic oraz cenne uwagi w trakcie pisania niniejszego doniesienia.

**Summary. *Potamogeton praelongus* and *P. gramineus* (Potamogetonaceae) on the Małopolska Upland (Wyżyna Małopolska).** The paper describes a new locality of *Potamogeton praelongus* Wulfen and *P. gramineus* L. on the Iłża Foreland (Przedgórze Iłżeckie, Małopolska Upland). A new locality is situated in the south part of Iłża, in the Iłżanka river – ATPOL grid square EE48. Supplemented maps of both species distribution in Poland are also presented (Figs 1 and 2).

## LITERATURA

- HULTÉN E. & FRIES M. 1986. Atlas of north European vascular plants north of the Tropic of Cancer. **1–3**. Koeltz Scientific Books, Königstein.
- KONDRACKI J. 2000. Geografia regionalna Polski. ss. 441. Wyd. 2. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – Polish Bot. Stud. Guideb. Ser **15**: 1–303.

- SZAFER W., KULCZYŃSKI S. & PAWŁOWSKI B. 1953. Rośliny polskie. xxviii + ss. 1020. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – *Wiad. Bot.* **22**(3): 145–155.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZALEWSKA-GAŁOZ J. 2001. *Potamogeton filiformis* i *P. pectinatus* (*Potamogetonaceae*) w Polsce. – *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* **8**: 79–91.
- MARCIN NOBIS i RENATA PIWOWARCZYK, *Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; nobis@fagus.ib.uj.edu.pl; piwowr@fagus.ib.uj.edu.pl*

*Przyjęto do druku: 19.07.2002 r.*

## ***Linosyris vulgaris* (Asteraceae) na Przedgórzu Hżeckim (Wyżyna Małopolska)**

*Linosyris vulgaris* Cass. jest jedną z rzadszych roślin występujących w Polsce. Należy do grupy gatunków reprezentujących element łącznikowy środkowoeuropejsko-pontyjsko-pannoński (MEUSEL & JÄGER 1992) i osiagających u nas północny kres zasięgu. Gatunek ten związany z murawami kserotermicznymi i ciepłolubnymi zaroślami, jest charakterystyczny dla klasy *Festuco-Brometea* (MATUSZKIEWICZ 2001). Obecnie występuje na zaledwie kilkudziesięciu stanowiskach w Polsce, głównie na Wyżynie Lubelskiej, Wyżynie Małopolskiej, Kotlinie Płockiej i w Dolinie Dolnej Odry (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Z powyższych względów zamieszczono go na liście gatunków objętych ochroną ścisłą.

Na Przedgórzu Hżeckim (KONDRACKI 2001) w latach 2000–2001 odkryto dwa stanowiska tej rzadkiej rośliny. Są to pierwsze notowania *Linosyris vulgaris* na tym obszarze. Najbliższe im stanowiska leżą na Wyżynie Sandomierskiej. Są to: Dwikozy, Gałkowice Ocin, Kichary i Winiary (GŁĄZEK 1968) oraz kilka stanowisk odnotowanych z przyległej, od strony wschodniej, doliny Wisły (KUCHARCZYK 2001).

Obydwa nowe stanowiska zlokalizowane są na zboczach doliny Kamiennej. Pierwsze z nich znajduje się w miejscowości Podgrodzie, na pograniczu Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórza Hżeckiego, kwadrat ATPOL (o boku 2,5 km – ZAJĄC 1978) – **FE60 33** (Ryc. 1). Usytuowane jest na wschodniej, wysokiej i stromej krawędzi doliny Kamiennej zbudowanej z utworów lessowych i wychodni wapieni jurajskich. Populacja liczy tu kilkadziesiąt osobników, które rosną w strefie kontaktowej między bogatą florystycznie kserotermiczną murawą naskalną (rząd *Festucetalia valesiaca*, zespół *Festucetum palentis*) a ciepłolubnymi zaroślami (*Peucedano cervariae-Coryletum*).

W odległości kilkudziesięciu metrów od tego płatu rosną inne rzadkie i zagrożone gatunki, jak: *Stipa pulcherrima*, *S. capillata*, *Adonis vernalis*, *Orthanta lutea*, o których